

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 126/2016-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. marca 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Tiborom Šafárikom, Štúrova 20, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na ochranu vlastníctva a práva na dedenie podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 Dohovoru o ľudských právach a základných slobodách postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Co 169/2013 a jeho rozsudkom z 24. februára 2014, ako aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cdo 345/2014 a jeho uznesením z 27. októbra 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. februára 2016 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na ochranu vlastníctva

a práva na dedenie podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 Dohovoru o ľudských právach a základných slobodách (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Co 169/2013 a jeho rozsudkom z 24. februára 2014 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“), ako aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cdo 345/2014 a jeho uznesením z 27. októbra 2015 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“).

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol:

«Sťažnosť napáda rozhodnutia súdov, vydané v spore o určenie okruhu dedičov.

Dňa 2.10.2009 zomrela [REDAKOVANÉ], majiteľka najstaršej lekárne v [REDAKOVANÉ].

Sestra poručiteľky [REDAKOVANÉ] dňa 5.10.2009 prostredníctvom advokátky oznamuje súdu, že ako dedičia prichádzajú do úvahy ona a jej dcéra [REDAKOVANÉ].

Poverená notárka [REDAKOVANÉ], začína promptne konanie pod č. 26D 1388/2009, Dnot 220/2009.

Sťažovateľ sa od známych dozvedá o úmrtí poručiteľky. Keďže ide o súrodenca, upovedomí notárku, že prichádza do úvahy ako dedič. Okrem neho aj dcéra ďalšej, zomrelej sestry [REDAKOVANÉ], bývajúca v USA.

Medzitým [REDAKOVANÉ] ako potenciónálna dedička vykoná množstvo administratívnych krokov v súvislosti s prevádzkou lekárne.

Pri jednom z výsluchov [REDAKOVANÉ] prehlasuje, že dedičstvo odmieta. Do jej dedičských práv mala vstúpiť dcéra dr. [REDAKOVANÉ].

Sťažovateľ popiera zákonnosť uvedeného úkonu a podáva žalobu o určenie, že dr. Hedviga P. dedičkou nie je.

Paralelne s týmto sporom prebiehal a skončil spor o ustanovenie správcu pozostalosti.

Okresný súd v Prešove rozsudkom z 28.4.2011 č. kon. 16C 217/2010 žalobu zamietla pre údajný nedostatok naliehavého právneho záujmu.

Odvolaací súd na odvolanie sťažovateľa uznesením z 12. decembra 2011 č. kon. 7Co 83/2011 prvostupňový rozsudok zrušuje.

Ďalším rozsudkom Okresný súd v Prešove opäť žalobu zamietá s odôvodnením, že odmietnutie dedičstva [REDAKOVANÉ] bolo účinné, pretože jej aktivita pri zabezpečovaní chodu lekárne bola vyvíjaná i v záujme jej dcéry. Nevzal však do úvahy, že správanie žalovanej 2. by bolo totožné, ak by sa dedičstva vzdať nechcela, najmä však protirečenie medzi konaním a tvrdením, že je chorá, dlho na liekoch a pod, a v takom stave vybavovala veci za zdravú dcéru, budúcu (či už terajšiu) schopnú prevádzkovania lekárne.

Krajský súd v Prešove rozsudkom z 24. februára 2014 napadnutý prvostupňový rozsudok potvrdil.

Dovolanie sťažovateľa Najvyšší súd SR v konaní č. 4 Cdo 345/2014 uznesením z 27. októbra 2015, sťažovateľovi doručeným dňa 7. decembra 2015, odmietol. Neuznal za oprávnenú námietku nedostatočného odôvodnenia rozsudkov nižších súdov.

Podľa môjho názoru nezodpovedajú závery napadnutých rozhodnutí postupu, považovanému za spravodlivý v zmysle, aký tomuto pojmu obsahovo prislúcha podľa praxe Ústavného a Európskeho súdu. ...

Námietka nesprávneho vyhodnotenia dokazovania nie je podľa praxe Ústavného súdu i EŠLP dostatočným dôvodom opodstatnenosti sťažnosti, rovnako ako skutkové a právne omyly, ktorých sa dopustili všeobecné súdy. O takéto dôvody sa však sťažnosť neopiera. Výhodiskom pre ňu je (okrem iných) nález Ústavného súdu č. II. ÚS 210/2008, podľa ktorého „Ústavný súd SR je oprávnený posudzovať výsledky dôkazného konania pred všeobecným súdom, keď právne závery, na ktorých sú rozhodnutia založené, výrazne nekorešpondujú so skutkovými zisteniami vrátane absencie skutkových zistení.“ A práve predovšetkým absencia skutkových zistení, podstatných a rozhodujúcich o výsledku sporu je naplnením podmienky pre záver o porušení namietaných základných práv. Konanie o predmete sporu v takýchto veciach má z hľadiska dôkazného bremena mierne odlišnú povahu, ako iné spory. Je to súd, ktorý obligatórne podľa § 175d ods. 1 OSP „zisťuje dedičov“ a je to opäť súd, ktorý podľa § 175k ods. 2 OSP odkáže dediča na podanie žaloby. Je to teda aj záujem súdu na zistení okruhu dedičov. Z toho odvodzujem pre tento prípad zvýraznenie významu vety druhej § 120 ods. 1 OSP, podľa ktorého „súd môže výnimočne

vykonať aj iné dôkazy ako navrhujú účastníci, ak je ich vykonanie nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci“. ...

Aplikujúc uvedené na prejednávaný prípad je pre rozhodnutie v predmetnej veci potrebné zistiť dve skutočnosti, ktoré nemusia byť kumulatívne prítomné: Či je správanie dediča nie také, aké predpokladá § 465 Občianskeho zákonníka, alebo či nedošlo k prekročeniu lehoty podľa § 463 ods. 1 Občianskeho zákonníka. ...

Súdy podľa môjho názoru celkom opačne vyhodnotili dôkazy, smerujúce k objasneniu správania sa [REDAKOVANÉ] ako osoby, dávajúcej najavo, že dedičstvo odmietnuť nechce. Táto otázka bola v centre pozornosti súdov i sťažovateľa. Nedbajúc na vyššie uvedené znenie § 120 ods. 1 OSP, neprekročil túto hranicu ani Najvyšší súd. V okolnostiach prípadu odlišne ako to ony vyžadovali, odvolal sa na nález Ústavného súdu č. II. ÚS 78/05. Ak aj námietka nedodržania určenej lehoty jedného mesiaca nebola dostatočne zdôrazňovaná, bolo povinnosťou súdov zaoberať sa ňou ex officio. ...

Z osobitostí, ktorých je v tomto prípade niekoľko, treba vyzdvihnúť najmä: Slabšiu profesionálnu úroveň notárky (advokátka nemá rozhodovaciu právomoc, preto nie sú jej nedostatky významné) spolu s jej nedôveryhodnosťou, ktorá je však celkom nepochybná ako u [REDAKOVANÉ], tak u [REDAKOVANÉ]. Vychádzať preto podľa môjho úsudku možno iba z toho, čo je vo veci písomne zachytené a z predpokladu (na úrovni až istoty) takých úkonov a konania, ktoré písomne zachytené byť mali, keďže ich okrem zákona diktuje aj zdravý rozum. ...

V zastúpení dedičky a jej dcéry oznamuje advokátka iniciatívne súdu nielen úmrtie poručiteľky, ale najmä potencionálnych dedičov. Možno jej odpustiť, že svojsky chápe dedičskú postupnosť, no zarážajúce je, že jej klientky bez akýchkoľvek pochybností zatajili úmyselne ďalších dedičov. Nech však boli motívy tohto kroku akékoľvek, už toto prvé podanie muselo viesť súdnu komisárku pri prvom stretnutí s týmito osobami k vysvetleniu spôsobu, ako sa môže stať dedičkou dcéra žijúceho súrodenca poručiteľa. A to sa nemohlo zaobísť bez poučenia o možnosti (v okolnostiach prípadu dokonca nevyhnutnosti) dedičstva sa vzdať.

Prvostupňový súd uvádza, že v rámci dokazovania vzal do úvahy aj „... listiny zo spisu OS Prešov sp.zn. 26D 1388/2009“. V odôvodnení rozsudku sa však na žiadnu z nich nepoukazuje, ani sa žiadna z nich ako dôkaz nehodnotí. Pritom považujem za

nesporné, že tento spis nie je kompletný. Potvrdil to okrem iného [REDAKOVANÉ]! Notárka pritom presúva celkom zbytočne zodpovednosť na „pracovníčky úradu“.

Pri prvom kontakte sťažovateľa s notárkou mu táto oznámila, že prišiel v poslednej chvíli, pretože už mala spis pripravený ako uzavretý na odoslanie súdu (28.10.2009). Konanie uzavrela iba so žalovanými ako „jedinými dedičkami“ ([REDAKOVANÉ]). Bez účasti sťažovateľa, ktorý už bol ako dedič známy, spisuje notárka - nie pracovníčka úradu - zápisnicu s jediným cieľom: Prehlásenie o odmietnutí dedičstva žalovanou 2. (9.2.2010). Dňa 3.12.2009 predkladá notárke advokátka žalovaných celkom nezmyselné a zbytočné listiny, kde ale uvádza, že [REDAKOVANÉ] „... hodlá svoj dedičský podiel odstúpiť dcére...“. Nevedno, prečo by malo notárku zaujímať, čo urobí dedička so svojim podielom, nehľadiac na to, aký je na náležitej právnickej úrovni rozdiel medzi odstúpením podielu a odmietnutím dedičstva. Dôležité však je, že už k tomuto dátumu bola žalovaná 2. najmenej mesiac v omeškani so svojim prehlásením. (inak aj v tomto podaní je uvedená lož o tom, že sťažovateľ nejaké zásielky neprevzal).

Sťažovateľ nie je zaťažovaný dôkazným bremenom preukázať dodržanie mesačnej lehoty na odmietnutie dedičstva po príslušnom poučení. To prešlo na žalovanú. V tomto smere je konanie a na jeho základe vydané rozhodnutie vo veci v príkrom rozpore s požiadavkami spravodlivého procesu a zásady rovnosti zbraní.

Odvolačí i dovolací súd pochybili, keď jednak dokazovanie považovali za úplné a keď následkom toho považovali za vyčerpané všetky potrebné a dostupné dôkazné prostriedky významné pre závery. ...

Podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy SR sa dedenie zaručuje. Pri primerane extenzívnom výklade ustanovenia má byť zaručené, že sa zabráni tomu, aby pri vypořádávaní dedičstva nenapomáhal súd - i keď celkom zabrániť tomu pri dodržaní zákona nemôže - prípadnému úniku z tzv. dedičskej kolácie (§ 484 Občianskeho zákonníka) a množstva možných pridružených situácií. I keď v sťažnosti nie je miesto pre opis iného správania žalovaných, žiada sa uviesť, že zatajili nielen dedičov, ale aj podstatnú časť pozostalosti vysokej hodnoty.»

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd o jeho sťažnosti rozhodol nálezom, ktorým:

„1. Vysloví, že Krajský súd Prešov v konaní 7Co 169/2013 a rozsudkom z 24. februára 2014 a Najvyšší súd SR v konaní 4 Cdo 345/2014 a uznesením z 27. októbra 2015 porušili základné práva sťažovateľa, zaručené článkami 20 ods. 1 a 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 Dohovoru,

2. Zruší napadnuté rozhodnutia a vráti vec súdom na ďalšie konanie a

3. Prizná sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného

práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa a skúmal, či nie sú dané dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ktoré bránia jej prijatiu na ďalšie konanie.

Z obsahu sťažnosti, ako aj navrhovaného petitu vyplýva, že sťažovateľ sa domáha vyslovenia porušenia základného práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) o zamietnutí žaloby sťažovateľa ako žalobcu v 1. rade a žalobkyne v 2. rade a jemu predchádzajúcim postupom v odvolacom konaní, ako aj uznesením najvyššieho súdu, ktorým bolo odmietnuté dovolanie sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu a jemu predchádzajúcim postupom v dovolacom konaní.

Ústavný súd poznamenáva, že medzi právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jemu porovnateľným právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru niet zásadných odlišností, a prípadné porušenie uvedených práv je preto potrebné posudzovať spoločne.

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že obsahom základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy), ako aj práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 6 ods. 1 dohovoru) je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01), ako aj konkrétne procesné garancie v súdnom konaní.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaniach, ktoré im predchádzali, alebo samotných rozhodnutiach došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmavania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00) a tiež by mali za následok porušenie niektorého z princípov spravodlivého procesu, ktoré neboli napravené v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov.

Vychádzajúc z uvedených právnych názorov ústavný súd pre posúdenie opodstatnenosti sťažnosti preskúmal namietaný rozsudok krajského súdu a namietané uznesenie najvyššieho súdu.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že okresný súd v právnej veci sťažovateľa ako žalobcu v 1. rade a [REDACTED] (ďalej len „žalobkyne v 2. rade“) proti [REDACTED] [REDACTED] (ďalej len „žalovaná v 1. rade“) a [REDACTED] (ďalej len „žalovaná v 2. rade“) o určenie, že žalovaná v 1. rade nie je dedičkou po [REDACTED] [REDACTED], zomrelej 2. októbra 2009 (ďalej len „poručiťka“), rozhodol rozsudkom č. k. 16 C 217/2010-228 z 25. júna 2013 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) tak, že žalobu žalobcov zamietol. Krajský súd namietaným rozsudkom v odvolacom konaní potvrdil rozsudok okresného súdu a v celom rozsahu sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi

učinými okresným súdom. Najvyšší súd namietaným uznesením odmietol dovolanie sťažovateľa proti potvrdzujúcemu rozsudku krajského súdu z dôvodu neprípustnosti.

Sťažovateľ sa žalobou podanou okresnému súdu domáhal určenia, že žalovaná v 1. rade (neter poručiťky a dcéra žalovanej v 2. rade) nie je dedičkou po poručiťke nastupujúcou po žalovanej v 2. rade (sestre poručiťky) pre odmietnutie dedičstva žalovanou v 2. rade, a to z dôvodu, že žalovaná v 2. rade nemohla účinne odmietnuť dedičstvo po poručiťke, keďže v zmysle § 465 Občianskeho zákonníka svojím počínaním po úmrtí poručiťky dala najavo, že dedičstvo nechce odmietnuť.

Sporným v označenom konaní bolo posúdenie skutkových okolností spočívajúcich v správaní sa žalovanej v 2. rade a vyhodnotenie, či jej počínanie po úmrtí poručiťky bolo počínaním, ktorým dala najavo, že dedičstvo nechce odmietnuť v zmysle § 465 Občianskeho zákonníka. V nadväznosti na uvedené posúdenie, či žalovaná mohla v danej veci platne a účinne odmietnuť dedičstvo po poručiťke, a teda či mohla na jej miesto ako zákonnej dedičky, ktorá pre odmietnutie dedičstva nededí, nastúpiť ako zákonná dedička jej dcéra (žalovaná v 1. rade) v zmysle § 475 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

Okresný súd, ako aj krajský súd nevyhodnotili počínanie žalovanej v 2. rade v období od úmrtia poručiťky 2. októbra 2009 do vyhlásenia žalovanej v 2. rade do zápisnice pred konajúcim notárom ako súdnym komisárom prerokúvajúcim dedičstvo ako také, ktorým by dala najavo, že dedičstvo odmietnuť nechce, a preto okresný súd žalobu zamietol a krajský súd stotožniac sa s jeho skutkovými i právnymi závermi rozsudok okresného súdu potvrdil.

Najvyšší súd namietaným uznesením odmietol dovolanie sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu z dôvodu, že nezistil danosť žiadnej z väd konania podľa § 237 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorá by zakladala prípustnosť dovolania proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu vrátane vady namietanej v dovolaní sťažovateľom spočívajúcej v podľa neho nedostatočnom odôvodnení rozsudku krajského súdu, a tým odňatí možnosti konať pred súdom [§ 237 ods. 1 písm. f) OSP].

Sťažovateľ v podstatnej časti svojej sťažnostnej argumentácie namietal podľa neho nesprávne závery krajského súdu v spornej otázke, nedostatočné odôvodnenie záverov krajského súdu, ako aj nesprávne závery najvyššieho súdu pri vyhodnotení prípustnosti dovolania s ohľadom na sťažovateľom uvádzaný dôvod prípustnosti dovolania (aj dovolací dôvod) spočívajúci v nedostatočnom odôvodnení rozsudku [§ 237 ods. 1 písm. f) OSP].

Sťažovateľ nad rámec svojich odvolacích dôvodov aj nad rámec dôvodov jeho dovolania namietal aj nevysporiadanie sa všeobecných súdov s otázkou splnenia zákonných predpokladov pre účinné odmietnutie dedičstva žalovanou v 2. rade v zmysle § 463 a § 464 Občianskeho zákonníka (poučenie dediča o možnosti dedičstvo odmietnuť, forma úkonu odmietnutia dedičstva a lehota na učinenie tohto úkonu), čo podľa sťažovateľa mali všeobecné súdy skúmať z úradnej moci nezávisle od toho, či to sťažovateľ činil sporným.

Sťažovateľ vytýkal okresnému súdu, a tým aj krajskému súdu a najvyššiemu súdu, že v konaní neboli vykonané aj ďalšie dôkazy účastníkmi nenavrhané, ktorých vykonanie bolo nevyhnutné pre rozhodnutie v zmysle § 120 ods. 1 OSP so zdôraznením, že uvedený postup súdu pri dokazovaní odôvodňoval samotný charakter konania.

Krajský súd v relevantnej časti svoj rozsudok odôvodnil takto:

„Odvolací súd v zmysle zásad ustanovenia § 212 O. s. p. preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania v súlade s ustanovením § 214 ods. 2 O. s. p. a zistil, že odvolanie žalobcov nie je opodstatnené.

Vo veci sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia prvostupňovým súdom, na ktoré v plnom rozsahu odkazuje.

Občiansky súdny poriadok v ustanovení § 175a a nasl. upravuje konanie o dedičstve. Určovanie okruhu dedičov nie je ponechané iba na vôli účastníkov dedičského konania. Jednou z povinností súdu vyplývajúcich z ust. § 175d ods. 1 O. s. p. je zistenie dedičov

v rámci predbežného vyšetrenia. V dedičskom konaní sa preto nemôže konať s tým, kto postavenie dediča nemá.

Dedenie je systematicky zaradené do 7. časti Občianskeho zákonníka (§ 460 až 487). Jedným z oprávnení dediča vyplývajúcim z ustanovenia § 463 Občianskeho zákonníka, je oprávnenie dediča dedičstvo odmietnuť. Týmto jednostranným právnym úkonom dedič prejavu svoju vôľu nedediť. Ak však dedič svojím počínaním dal najavo, že dedičstvo nechce odmietnuť, dedičstvo už odmietnuť nemôže, čo je zrejmé z ustanovenia § 465 Občianskeho zákonníka. Ak z konania dediča úmysel odmietnuť dedičstvo nevyplýva vyhlásenie o odmietnutí dediča sa za platné považovať nedá.

V prejednávanej veci medzi účastníkmi zostalo sporným, či zo strany žalovanej v 2. rade došlo k platnému odmietnutiu dedičstva alebo nie.

V prejednávanom spore sa vykonávalo rozsiahle dokazovanie, pri ktorom bol každý dôkaz podľa ustanovenia § 132 O. s. p. vyhodnotený jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomných súvislostiach, pričom výsledky vykonaného dokazovania neodôvodňujú záver, podľa ktorého žalovaná v 2. rade svojím počínaním dala najavo, že dedičstvo nechce odmietnuť.

Za dôkaz opaku sa nedá považovať dohoda uzatvorená medzi žalovanými [REDACTED] a [REDACTED] dňa 6.10.2009 (č. l. 8 a 9 spisu). V preambule tejto dohody sa žalovaná v 2. rade zaviazala vykonávať správu pozostalosti po nebohej [REDACTED]. Občiansky súdny poriadok v ustanovení § 175e umožňuje súdu ustanoviť správcu dedičstva alebo jeho časti, pričom výkonom správy nemusí byť poverený iba dedič. Závazok žalovanej v 2. rade vykonávať správu dedičstva teda nie je možné považovať za úkon znemožňujúci odmietnutie dedičstva zo strany tejto účastníčky. Z obsahu predloženej dohody nevyplýva akýkoľvek záujem žalovanej v 2. rade na pokračovaní v prevádzkovaní živnosti po poručiteľke. Týmto právnym úkonom poverila svoju dcéru žalovanú v 1. rade a [REDACTED] založením spoločnosti s ručením obmedzeným s cieľom pokračovať v prevádzkovaní lekárne po nebohej [REDACTED]. Do doby ukončenia dedičského konania prevádzkovaním živnosti bola poverená žalovaná v 1. rade. Žalovaná v 1. rade a [REDACTED] ako spoločníci spoločnosti [REDACTED] sa zaviazali po ukončení dedičského konania prijať do pracovného pomeru všetkých zamestnancov nebohej poručiteľky a prevziať skladové zásoby liekov od dodávateľov. Zároveň sa zaviazali

pokračovať v životnom profesijnom diele nebohej poručiťky tak ako mu celý svoj život poručiťka zasvätila a nadviazať na jej mnohoročnú tvorivú, pracovnú a podnikateľskú činnosť v celom rozsahu a pokračovať v prevádzke lekárne Salvator v pôvodných priestoroch. Z tohto listinného dôkazu je evidentné, že žalovaná v 2. rade lekáreň Salvator po poručiťke prevádzkovať nechcela a teda mohla v súlade s ustanovením § 463 ods. 1 Občianskeho zákonníka dedičstvo odmietnuť.

Rovnako podania adresované poisťovňam, daňovému úradu, Slovenskej lekárskej komore a veriteľom, ktorými žalovaná v 2. rade oznamovala úmrtie poručiťky nemožno označiť inak než za listiny informujúce dotknuté osoby o právne významnej skutočnosti, ktorou bola smrť [REDAKOVANÉ].

Pokiaľ ide o list žalovanej v 2. rade z 8.10.2009 adresovaný Krajskému súdu v Prešove ako subjektu, s ktorým mala poručiťka uzatvorenú zmluvu o nájme nebytových priestorov tento je potrebné považovať za dôkaz potvrdzujúci snahu žalobkyne zabrániť zániku nájomného vzťahu, ku ktorému by v prípade jej pasivity nepochybne došlo. Platí totiž ustanovenie § 14 písm. b/ zákona č. 116/1990 Zb. o nájme a podnájme nebytových priestorov v znení neskorších predpisov, podľa ktorého ak nebolo dohodnuté inak, nájom zaniká smrťou nájomcu, pokiaľ dedičia po poručiťovi, ktorý bol nájomcom, do 30 dní od jeho smrti neoznámia prenajímateľovi, že pokračujú v nájme.

Čo sa týka dohody uzatvorenej medzi Krajským súdom v Prešove a žalovanou v 2. rade ako nájomníčkou dňa 15.3.2010, na ktorú poukazujú žalobcovia v odvolaní, táto je pre posúdenie uplatneného nároku právne bezvýznamná. K podpisu tejto dohody došlo až po tom, čo žalovaná v 2. rade dňa 9.2.2010 dedičstvo odmietla.

Žalovaná v 2. rade sa svojimi úkonmi snažila preventívne ochrániť majetok poručiťky pred možným poškodením a zabezpečiť kontinuitu pracovnoprávných vzťahov zamestnancov nebohej [REDAKOVANÉ] v pôvodných nebytových priestoroch určených k prevádzkovaniu lekárne.

S prihliadnutím na vyššie uvedené odvolací súd s poukazom na ustanovenie § 219 ods. 1 a ods. 2 O. s. p. napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil. “

Ústavný súd po oboznámení sa s napadnutým rozsudkom krajského súdu dospel k záveru, že sťažnostná argumentácia sťažovateľa nie je spôsobilá spochybniť ústavnú

udržateľnosť záverov krajského súdu. Ústavný súd konštatuje, že krajský súd sa relevantne vysporiadal so všetkými skutočnosťami rozhodnými v danej veci a svoje závery dostatočne odôvodnil, tak ako sú tieto už citované. Ústavný súd nezistil, že by krajským súdom aplikovaný postup pri hodnotení skutkových a právnych záverov okresného súdu v spojení s odvolacími námietkami sťažovateľa, jeho závery a ich odôvodnenie mohli zakladať dôvod na zásah ústavného súdu do namietaného rozsudku v súlade s jeho právomocami ustanovenými v čl. 127 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd zdôrazňuje, že nie je tzv. skutkovým súdom, teda súdom, ktorý by vykonával dokazovanie na zistenie skutkového stavu veci, a taktiež že nie je v poradí ďalším súdom rozhodujúcim o opravnom prostriedku sťažovateľa. Taktiež poukazuje na to, že ako judikatúra Komisie pre ľudské práva (sťažnosť č. 6172/73, X. v. United Kingdom, sťažnosť č. 10000/83, H v. United Kingdom), tak aj doterajšia judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (napríklad v prípade Delcourt, resp. Monnel a Morris) pod spravodlivým súdnym procesom (fair hearing) v žiadnom prípade nechápe právo účastníka súdneho konania na preskúmanie toho, akým spôsobom vnútroštátny súd hodnotil konkrétne právne a faktické okolnosti konkrétneho prípadu (I. ÚS 26/2014).

Ústavný súd konštatuje, že v posudzovanom konaní nie je možné ustáliť arbitrárnosť v postupe a záveroch krajského súdu, pokiaľ ide o rozsah vykonaného dokazovania a ani pokiaľ ide o jeho skutkové a právne závery v súvislosti so zisteniami a vyhodnotením správania žalovanej v 2. rade v čase po úmrtí poručiťky a odmietnutím dedičstva po poručiťke. Rovnako nie je možné ustáliť nedostatočné zistenia skutkového stavu a nesprávne právne závery ani vo vzťahu ku skúmaniu zachovania lehoty na odmietnutie dedičstva žalovanou v 2. rade, pričom ani zo strany sťažovateľa neboli uvedené žiadne tvrdenia v jeho sťažnosti, ktoré by poukazovali na uplynutie dlhšej ako jednomesačnej lehoty medzi poučením o možnosti dedičstvo odmietnuť a jeho odmietnutím.

Pokiaľ sťažovateľ namieta samotné závery najvyššieho súdu o absencii vady konania podľa § 237 písm. f) OSP, ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd sa dostatočným spôsobom vysporiadal so všetkými námietkami sťažovateľa v rozsahu potrebnom na

rozhodnutie o prípustnosti dovolania a jeho záver o tom, že rozsudok krajského súdu je odôvodnený dostatočne a nedošlo k odňatiu možnosti konať pred súdom, nie je zjavne neodôvodnený ani arbitrárny, práve naopak, obsahuje dostatok presvedčivých dôvodov.

Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru uvádza, že otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky na uskutočnenie dovolacieho konania, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (*mutatis mutandis* II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Zo subsidiárnej štruktúry systému ochrany ústavnosti ďalej vyplýva, že práve všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie práv a slobôd vyplývajúcich z ústavy alebo dohovoru (I. ÚS 4/00), preto právomoc ústavného súdu pri ochrane práva každého účastníka konania nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. II. ÚS 13/01) alebo všeobecné súdy neposkytnú ochranu označenému základnému právu sťažovateľa v súlade s ústavnoprocenými princípmi, ktoré upravujú výkon ich právomoci.

Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom krajského súdu a najvyššieho súdu nestotožňuje, nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutých rozhodnutí. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

Sťažovateľ namieta porušenie základného práva na ochranu vlastníctva a práva na dedenie podľa čl. 20 ústavy, ktoré odôvodnil takto: *„Podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy SR sa dedenie zaručuje. Pri primerane extenzívnom výklade ustanovenia má byť zaručené, že sa zabráni tomu, aby pri vypořádávaní dedičstva nenapomáhal súd – i keď celkom zabrániť tomu pri dodržaní zákona nemôže - prípadnému úniku z tzv. dedičskej kolácie (§ 484 Občianskeho zákonníka) a množstva možných pridružených situácií. I keď v sťažnosti nie je*

miesto pre opis iného správania žalovaných, žiada sa uviesť, že zatajili nielen dedičov, ale aj podstatnú časť pozostalosti vysokej hodnoty.“

Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že zákonné dôsledky odmietnutia dedičstva nie sú okolnosťou, ktorá by modifikovala kritériá posudzovania splnenia zákonných predpokladov účinného odmietnutia dedičstva. Ústavný súd preto uzatvára aj s ohľadom na závery vo vzťahu k možnosti porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 dohovoru, že medzi namietaným postupom a rozhodnutiami krajského súdu a najvyššieho súdu a základným právom sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 1 neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí tejto časti sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení.

Keďže ústavný súd nezistil možnosť porušenia sťažovateľom označených práv, odmietol jeho sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sťažovateľa v celom rozsahu sa ústavný súd ďalšími nárokmi sťažovateľa nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. marca 2016